

RAD Napravim ti ogrlico iz rad;
 rad je droben seznam
 stvari, ki se rimajo na mlad
 in na rad te imam.
 Rad je tvoje malo uho,
 rad so tvoji lasje,
 rad so oblaki, ki hite
 za svojo veliko žalostjo čez nebo,
 rad so takti neke male melodije,
 ki se rada prikrade z nočjo,
 pa mehko, ki leže v srce,
 kadar se človek od žalosti napije,
 rad je zljajšana mondšajnsnata,
 rad je izjecljana ljubezenska izjava,
 rad je odpadla pozlata
 z resnobne besede očetnjava...
 Na nitko ti jih nizam, te rad stvari,
 brez vrste in pravega reda,
 kar tako: da ti z vratu zažari
 moja rad beseda.

Ivanka
Hergold

Jedert

Jedert se je te poti bala.

Na žensko, je rekla sestra
 šefica, ne naščujejo psa, jezik ti
 gladko teče in ti si v salonu prodala
 največ lasulj in lasnih vložkov, ti si
 spretna, dovolj spretna in samo tebi
 lahko zaupam to delo, zanj bi bila
 še kvečjemu jaz, če jaz ne bi imela
 takih nog, bi šla sama, tudi tebi se
 bo prilegel svež zrak, paziti boš
 morala, da boš naredila primerno,
 da boš prišla z besedo na dan v pri-
 mernem času, pravi trenutek, kaj bi te
 učila, ti si tako spretna in samo tebi
 lahko zaupam tako delo.

Na kaveljčkih ob zrcalih sta visela dva šopa pravih, naravnih las, ena lasulja je še bila naravna, s kratko pričesko, vse drugo umetno.

Vidiš, je rekla sestra, vidiš.

Jedert je vstala prepozno, soba rumena, v avtobusu bo vročina, kdove, če bo še vedela, kam naj se obrne, ko bo izstopila, kam naj se obrne: zaide po dolgi ulici, Urar, med hišami so neštete reže, drobni prehodi, pogleda, in se sinjí nebo, koga iščete, koga iščete, naproti gre duhovnik s polcilindrom in palico v roki, ima košate obrvi, da bi na vsako lahko postavil hišico na štuka dva, živahno drobi po pločniku, pod hišicami stoji romarsko nebo in bela nedelja in klobasa v otroški roki, vino se spreminja v pitno vodo, reci le besedo in ozdravljena bo moja duša, pred pogled se zariše dišeča postava cerkve, Jedert zaide spet, zahaja med hiše, za hiše, kako je čas lep, v njem se sušijo reke, manjšajo se, cesta raste kot živosrebrni stolpič in vodi, kamor se ji zahoče.

Če Jedert ne bo vedela, kam naj se obrne, naj vpraša, ko bo izstopila, v spominu so hodili balohnati travniki in visoke smreke, do tja je treba šele priti, seče s sivo mehko travo, tu smrekov koš, potke so polzele polzele med zeleno podrastjo, na deblih rdeče markacije in hladen blag veter.

Jedert je obšla negotovost: pred leti ni mislila, da so v goščah, kamor je zdaj namenjena, ljudje, da tam zares živijo, prek dvorišča je resda šla, eden je sedel pred hišo in vlekel sem pa tja žago, ni jih pogledal, ko so ona in drugi planinci šli prek njegovega dvorišča. Pokesala se je, da je o tej svoji poti spregovorila sestri, tako je govorila s sestro, tako se je o tem razklepetala z njo, kot bi bila prepričana, da v tistih goščah resnično živijo ljudje, mnogi, in da imajo ženske neverjetno lepe lase, kostanjeve, cela kopa las pod ruto, to je sestri tudi rekla, do zadnjice jim prav gotovo segajo, je rekla, in kakšni, nimaš pojma!

Vstala je prepozno.

V avtobusu je bila vročina, pa bo šla in se sprehodila, kdo ji pa kaj more, če ne bo nič iztržila, niti pramena las ne, zakaj si si pa namislila, nobenih las nisi videla, o tem nikdar nisi premišljevala, mogoče pa je le, mogoče. Najbolj ročne škarje iz salona nosi v torbi, glavnik, britev, avtobus je poskakoval, delavec se je krivil nad hrbet šoferja, vozi, duša, jebemti boga, imel bom plavega, delavec se ji je zasmilil, delavčev kombinezon se ji je zasmilil, če ga zato ni rada gledala. Pred Jedert je sedela učiteljica in brala Spoznavajmo slovenski jezik, pred učiteljico je sedla kmetica z otrokom, Jedert se je presedla, da bi jo bolje videla. Otrok je jedel veliko breskev, po debelušnih bledih rokah se je cedil zamazani sok, mati je kar naprej rekala, pazi, da si ne popacaš novih hlač, pazi, je vztrajno in skrbno govorila, otrok je jedel z odprtimi usti in mlaskaje lovil sapo, mati mu je breskev, pojedeno do polovice, vzela, rekla sem ti, pazi, da si ne popacaš novih hlač, breskev je zletela skoz okno, deček se je stulil k materi, ti si samo baba in jo uščipnil v bedro, mati je rekla, le kje si to pobral, zdaj bodi priden, veš! In mu je mati stiskala stiskala roko, in bila jezna, se bova že potem zmenila, je zapihala, pamž nemarni, nasekala te bom, da si boš dvakrat premislil, pređen ti bo kaj takega zletelo iz ust.

Jedert se je presedla nazaj, šipe so se tresle, napol odprte, mimo so šli zeleni hmeljni nasadi, zrela žita, ožgane poti med polji, otrok spredaj je zahlipal, mati je rekla, zdaj bova šla.

A ne, da me ne boš tepla, je rekel otrok in hitel proti izhodu, obraz je imel grd in zoprn, zakaj bi te, je glasno rekla mati in zgrabila njegovo roko, jo stiskala stiskala, jo naglo spustila, si snela ruto, imela je rdeč droben čop kit na temenu, iz tega se ne bi dalo nič narediti, ženska je predejala mrežo s pralnim praškom, rižem, franckom in žarnico tesla, v bokih je bila razbasana, spod kratkega krila so špegale suhe pegaste noge, koliko ljudi živi na svetu, mimo se je zaguncala vas, na senenem vozu so sedele cule, avtobus je odprl vrata, ženska je zdrsnila ven, vrata so z gladkim šumom prerezala otrokov jok, tudi učiteljice in delavca že ni bilo v avtobusu.

Vročina, je rekel sprevodnik, šofer si je prižgal cigareto, avtobus je zdivil, da se je na oknih delala zavesa iz bežečih krajev in reči: drevo je skočilo na tovornjak, travniki so se postavili pokonci, brisali z zelenim svetle packe hiš, zvonik se je pokazal kot cipresa ali pa je cipresa bila zvonik, med zmešane veje, prepikane s fiziološkimi prekljami, je sijalo živo rumeno sonce.

Sprevodnik je zapel ime postaje, šofer je izstopil.

Jedert je nesla ven torbo in kraj je bil majhen.

Avtobusi so hupali med gnečo, nabralo se je toliko ljudi, jaz nikogar ne poznam, od tam se je odpirala edina široka ulica, mladež je stala na pločniku pred gostilno Korotan, tako so zrasli, še včeraj so jih mlade gospodične nosile v trebuhu, jaz sem na neki način tu doma, na sebi so imeli nove obleke, nove lase in nov obraz, skupina delavcev v pajacih se je rinila hkrati skozi nihajna vrata gostilne, poševno prek ulice je korakal vroč, debel človek, kmetica z rutico na laseh je držala v roki čipkastega otroka, ob njej štirje možje v temnih oblekah, šofer je šel v gostilno, Jedert za njim.

Gostilna je bila nabita z ljudmi, na šanku je bil korpič sendvičev, sendvič prosim, kar postrezite si, Jedert je vzela sendvič, vzela tudi servijeto in ga gredoč zavijala, vrnila se je, vzela drugi sendvič, praviš, da se ne boš branila, je govoril šofer natakariči, glasovi so se združili v nov veliki glas z različnimi besedami, katerih smisla pa ni razumela, ni bilo kaj razumeti, ni bilo kaj misliti, to so telesa ljudstva, Jedert je dala sendviča v torbo, torbico je dala v torbo, in pokukala, ali je v denarnici še denar, to je precej, lepa vsota, lep denar, da bi se ga komu splačalo suniti, šofer jo je prehitel pri vratih, noter je stopila skupina s čipkastim otrokom, Jedert je videla, ženska ima trajno, lase goste, mastne, pod njimi moten pogled otročnice, njena obleka je imela pod pazduho veliko packo, vas se nič ne spominim, čigavi pa ste, je postala otročnica pred Jedert, dala ji je prelep nasmeh, v ustih se je zasvetilo mleko, Jedert se je tudi nasmehnila, tudi meni se zdite znani, najbrž sem se zmotila, jaz sem Zalaznikova s Proharce, jo je opominjala ženska, ne, ne, res sem se zmotila, oprostite, da sem vas tako gledala, jaz sploh nisem od tu, aja, je rekla otročnica in se potopila med druge glasove. Jedert je dala veliko torbo na ramo, jo pod pazduho držala skupaj in hotela ven, otročnica se je prebijala k mizi za njenim hrptom, za

Jedert je priplavala njena duša: kos rdeče trate, prebliskan z močnimi žarki, rdeče srce utripa v jamici pod vratom, toliko ljudi je na svetu; Jedert je stisnila torbo in se podvzivala ven, ni plačala sendvičev, nazaj pa ni hotela stopiti, saj lahko plačam potem, ko se bom vračala.

Ni vedela, kam naj se obrne, kar šla je proti praznemu trgiču, za njim ni bilo hiš, njiva asfalta.

Tu je spet hodil vroči, debeli človek, Jedert je pomislila na smrt in da se v zemlji gnije. Žvižgal si je skozi zobe.

Trije otroci so se držali za roke, največji je nosil mrežo, polno zelene paprike, največji je lizal sladoled, deklica mu je rekla, jaz ti pa drugič ne bom dala proč, ti pa kar prosiš, ne bo, meni daj polizat, je rekla najmlajša.

Jedert je dala roko s torbe, torba je regnila, notri je videla denarnico in oko škarij.

Med tropotcem in mačjimi repi so se vlekli rumeni železniški tiri, v velikem vrtu je ženska brskala med rožnimi grmi, pod jasminom je stal otroški voziček, mama, je rekla mlada ženska skoz okno.

Stale so bele hiše z mrtvimi dimniki.

Most je bil slab, mostnice so se pod nogo dvigale in lopale nazaj, ko je Jedert šla čezenj. Most ni imel reke spodaj.

Tovarniški dimnik, bela mreža pri vhodu, dolgi zid, potlej pa dve stezi med štiri smreke.

Jedert je jedla sendviča. Pogledala je na uro: tri četrt na dve, v dveh urah in pol že nekam pride, še enkrat je pogledala na uro, v dveh urah in pol pride do tja, mehki obrisi kopastih hribov, na pobočjih med temnim zelenilom lise kmetij, tja ne, v dveh urah in pol pride že čez črto, čez obzorje.

Tja čez je šele treba priti.

Pred zidom je sedel moški, slamnik je imel poveznjen na obraz, čez dvorišče je kokodakala ženica, velike pentlje so ji skakale pod križem, potok je curljal čez jez, so rasle košate, črnikaste jelše, z brega so gledale na cesto lisaste krave, v bregu se je sušilo seno, v bregu je bil gozd smrek, potok je zginil, kjer bi moral curljati, je stala gruča otrok, kodrastih, bele kože, mati je prišla na cesto, ni pogledala Jedrt, ni odzdravila, segla je v predpasnik in klicala kure: pi pi pi piip, ženska mati je imela rumene, lepe kite, lahko bi bila lepa, a ni bila, rekla je pi pi pi piip, otrok v sivih spodnjih hlačah je skočil k Jedert, kam pa ti greš, je vprašal, boš takoj šla sem, je rekla mati pi pi pi piip, v bregu so stale smreke, na levi, na desni so stale smreke, vmes pa motna ravnina gladko pokošenega travnika, spet se je prikazal potok, tenka, drobna voda je kot olje tiho tekla prek rjavih kamnov, kobilice so cvrčale, sonce je bilo prozorno, pred Jedert je zrasel nov gozd, v njem je morala biti večja cesta, brčal je motor, steza se je dvignila, Jedert bi morala hoditi počasneje, ker se je steza dvigala med debli, iz korenin so bile narejene stopnice, Jedert je stopala prehitro, sople, poslušala se je, kako sope, smreke so stale zelo nepremično, na deblih so se zibale ostre lise od sonca, Jedert je sedla na stezo, prijetno je bilo sedeti tako, znotraj je bila tija tiha, smreke so stale, od njih je prihajala hladna

sapa, Jedert ni rada vstala, vstala je in kraj ji je bil znan, pogledala je na uro, več kot polovico poti ima za sabo, to ni nobena pot, nobeden me ne pričakuje, slekla si je bluzo in jo položila na vrh svoje zevajoče torbe, zdaj mi ne bo treba paziti na denar.

Torbo si je vrgla čez ramo, gozd je porumenel, videla je, zagledala je travnik z visoko odcvetelo travo, breg same trave, ob poti je bila jablana, na njej škrlatna jabolka in že je zrastel oreh, ob deblu motorno kolo, steza je zlezla na ravno cesto, hiša je morala biti bolj daleč tja, steza je šla naprej, prek ceste naprej, Jedert se je znašla v globači, na desni so zdaj stale smreke, na levi so stale smreke, šopi borovničevja, po deblih so tudi tu plezale mehke risbe od sonca, zdaj so bile mehke, globača je hladila, ker je bila urezana v zemljo in se je vlekla in vlekla med smrekami.

Jedert se je splašila, da je nemara že prešla obzorje, ki ga je videla prej iz doline.

Hodila je hitro. Bilo je, da je hotela misliti sladke misli, o tem, kako Štefan, na levi in naokoli so stale zelo visoke in zelo vitke smreke, Štefan, kako Štefan nese roko k njenim prsim in pod krilo, kako je roka lesena, napeta, kako se roka mehča, kako roka zginja in raste na njeni koži, iz njene kože, da ni več njegova; njene misli pa niso imele besed, niso hotele postati sladke oblike, nikogar ni bilo v njenem spominu, zakaj bi kdo bil v njenem spominu, svetle lasnate trave, molele so dol čez rob. Nenadoma ni šla rada naprej, a je hitro hodila, nobeden ne ve, da sem tu, ne ve natančno, kje sem, ni se več mogla spomniti imena postaje v mestu spodaj, stisnila je torbo skupaj, globača se je sprožila naravnost, vanjo so rasli mladi bukovi grmički, nekaj popolnoma zlatih listov je ležalo v kolotečnicah.

Globača se je naredila lepa, bila je senčna, Jedert je čula svoje dihanje. Globača. Globača in zgoraj rastejo smreke, postajala je bolj plitva in že je ni bilo več; čez suho koprncato cesto se je potočil za prst, dober prst širok potoček, cesta je naredila ovinek, pod njo je obležal nov gozd, pred Jedert so se veje zredčile in za streljaj tja je medeno zasijal travnik: tu me nihče ne čaka, cesta je šla naprej in se travniku v loku izognila. Pri koritu je žuborela voda, bela v soncu in beli curek se je ledeno svetil v soncu, spet je pripekalo, od korita se je vlekla sled kravjekov, suhih, zjedenih, čez velik kamen so koracali drekrbrbrji, cesta je bila polna takih majhnih kamnov, kot senena kopa velik hrib, čezenj se je zvila pot, steza, cesta sama pa se je zgubila v drugi novi gozd. Z vrha, ki je bil samo kopa ožgane travnate zemlje, so oči videle v dolini široko reko, neznani valoviti hribi so se ovijali okoli nje, na enem rdeča cerkvena z nabuhlim zvonikom, podobnim jabolku.

Jedert je stala nekaj metrov blizu hiše z okenci brez šip. Pred hiško je na tnalu sedel možki in pilil žago, mož z mahom poraščen in večji kot hiša, opilki so se mu usipali na hlačne gube in mu kupčki sedali na gola stopala. Jedert je že prišla povsem blizu, mož je ni slišal, delal je svoje naprej, gledala je njegove skrivenčene nožne prste, na katerih se je roževina nohtov gubala v enakih gubah, kot so bile tiste na hlačah, na kocinastem licu, na golem, poraslem hrbtu in skravžlanih prsih.

Prav tegale sem že videla, žaga je bila taka, vse je bilo tako, le človek je bil manj neznanski, naredila se bom, da ga ne vidim, on me tudi ni, šla bom v hišo, notri bom poprosila za požirek vode, ne boš, pila bi bila pri studencu, pri koritu z žleba. Jedert je pogledala nazaj, tej bajti se lahko mirne duše ognem, in ko je pogledala nazaj, je videla široko cesto čez majhen hrib, tolikšen kot senena kopa, naravnost do korita, žleb je bil vržen s štrlečega kamna in je čula potuhnjeno kлокotanje vode, cesta sploh ni šla naprej v gozd, sem je šla, k bajti, gozd je bil kar precej daleč, vse naokrog so bili široki kopasti travniki, bili so resda v soncu, ampak žarki so tam ležali nekako topo, kot da so stkani iz rahlih večernih senc.

Možak je še naprej in naprej pilil žago, tu pa tam se je živo zasvetila, delali so se široki in ostri zobje, opilki so se gosto usipali, tale človek mora biti ogromen, kadar vstane, Jedert je pogrknila, dober dan, je rekla glasno.

Ob bajtici ni bilo drevesa, s hišnega slemena je štrlel slamnat čop pod bistro nebo, dober dan, je rekla Jedert.

Možak se ni dal motiti, delal je naprej.

Ali imate še koga pri hiši? je rekla glasno, čula je svoje vprašanje, kot je v resnici hotelo biti: Ali imate koga pri hiši, ki ima dolge, dobre lase? Čutila je, da ji ustnice odkrivajo zobe, kožo na svojem obrazu, ki se je nategovala v smehljaj, pripravljen, da bo zdaj smeh zdaj vsaka dobra beseda. Vedela je, da je nihče ne gleda.

Ali imate koga pri hiši, ki ima dolge, dobre lase? je rekla. Z očmi je pobegala po nebesno sivih travnikih: kako veliki le morejo biti in ali so tukaj, da sproti odnašajo vsak šum, saj žage ne čujem, ne čujem svojega glasu. Začela je razlagati: Ni treba, da so ravno zdravi, veste, vse se danes naredi, mi v salonu naredimo, da so lasje zdravi, važno je le, da so dolgi in da jih je nekaj.

Notri, se je oglasil možak in zategoval o-je, so tri sobe, v eni je ona. Dobro bom plačala, je rekla Jedert in šla proti vhodu, obrnila je glavo nazaj k možaku, njegov hrbet se ni ganil, bil je napet, pozoren, kot bi tenko poslušal.

Vhodna vratca so bila sneta, prislonjena na zid poleg, Jedert se je morala skloniti.

Znotraj je bila najprej tema, na lopi, prikazala so se pečna vratca, ob njih je stal lopar. Daj me v peč, je rekel lopar, bogato ti bom poplačal, ko boš v stiski.

Še tega je treba, da bi bil ti grozen, se je namrdnila Jedert, jaz sem zdaj v službi.

Potem je bilo tiho, dober dan, je rekla Jedert, tudi vrata naprej so bila sneta in vse se je že lepo jasno videlo, mati, ali ste doma, je govorila Jedert.

Bila sta dva prostora, polna živih reči: v vedru se je bliskala voda, iz nje se je sprožila bela vitra, izvila se je iz dog, voda je škropnila na tla in tudi druge vitre, zvite v vedru, so se tako naredile kot prva, ta je bila najbliže Jedert in ji je rekla: Spravi druge nazaj v vedro, da se bodo lepo tu so med sokrvico in po praznjem perilu lezli mesni črvi.

ti bomo poplačale tvojo uslugo. Koš, je rekla Jedert, koš! Kaj bi tu počela z uslugami; na naslonjalu stola je visela pisana moška srajca, na steni je bila ura, imela je velike rimske številke, v ušesih po dva želoda v vsakem, na dolgi železni verigi je visel pravi koruzni storž, Jedert ure ni poslušala, ura se je iztekla. Ognjišče je bilo iz stare pločevine, polno drobnih, večjih in velikih vratc, črn železni pisker je stal visoko zgoraj: tudi ženska, ki tu kuha, mora biti dokaj velika.

Dober dan, je govorila Jedert, mati, ali ste doma?

Od tu je videla posteljo, na njej je ležala ženska, noge je imela skrčene in je spala, na glavi je imela ruto. Oči bi morala odpreti.

Jedert bo počakala, da bo ženska odprla oči, ni šla bliže, da bi videla, kakšna pravzaprav je, prebudila bi jo, zdaj še Jedert ni imela pravih besed na jeziku.

Na postelji je bila velika volnena nogavica, spletena do prstov, visela je s postelje, igle so lezle iz pisanih zank, na zaboju, zbitem iz sivih desk, je bila slamnica in v njej nenačet hleb kruha, v kotu je stal žakelj, na zaboju, zbitem iz desk, tako sivih kot osinjak na prav tako sivem stropu, je stal še deci kozarček, oglat, v njem cipresina vejica, izza hribčka ženskinih nog je pogledalo razpelo.

Jedert ni mogla iti bliže, da bi pogledala žensko, okno je bilo zaprto in šip ni imelo in majhno, da bi skozenj težko zlezal še otrok, z dvorišča je začula bose korake, krek, je naredilo, vrata so se zaprla, možak je dihal po lopi, krek, je naredilo in druga vrata so se zaprla, Jedert je čula možaka hoditi v sobi zraven, zabrodilo je po vedru in tleskale so mokre vitre, možak je tenko sopol, vzal še vrata v tole sobo in jih tiho spustil na tečaje.

Zdaj pa kar začnite, je rekel mirno.

Kaj? je rekla Jedert.

S službo, je odgovoril, mati so imeli včasih take lase, tako goste lase. Česali so si jih enkrat na teden in tako dolge lase, da so s tistim, kar so izčesali, pletli pozimi nogavice in copate. V takih te ne zebe.

Pa menda ne, se je čudila Jedert.

Je res, ja, je rekel možak, vmes so dali volno, malo volne, da se je laže dalo krtačiti in presti in pletti. Še zdaj jih je nekaj in so dolgi. Šel je k zglavju, odvozlal ruto pod vratom svoje matere, jo prijel z dvema prstoma in jo zelo nežno povlekel z glave; stegnil roko proti Jedert.

Jedert je šla k njima. Ženska je imela prosojni obraz smrti, glavo nagnjeno postrani, lase zložene v krono na temenu, kite sijajne in bleščeče, kup zrelih kostanjev, tako ni bila videti ne stara ne mrtva. A ne! je vzdihnil možak, pa kar dajte! Bil je oblečen v pisano srajco s temno plavimi kvadratki in je šel stat k vznožju.

To je vaša mati? je rekla Jedert.

Mhm, mati, je rekel možak, lasje zgnijejo, enkrat že zgnijejo, vi kar dajte.

Kaj? je rekla Jedert.

S kazalcem in sredincem je zastrigel po zraku.

Ni se rada dotaknila mrtve glave, podložila je blazino nizko pod vrat in hrbet: hitro bom opravila, kot da ni nič, ni treba natančno, potem bo imela tako ali tako ruto na glavi.

Najprej je iz las pobrala železne lasnice, odvila kito, jo prijela za konec, bila je res dolga in debela.

Počesite, kaj! se je oglasil možak, z očmi na laseh je Jedert vseeno videla, da je sklonjen od vznožja naprej, da zadržuje dihanje in gleda, gleda.

Koliko let ima vaša mati, da . . . je sililo Jedert h govorjenju, vsa vprašanja so se zdaj nabrala: koliko let? Ali ni sporočil nikomur, da je mati umrla, mrliča je treba vendar opraviti, pripraviti na smrt, naročiti pogreb, naročiti krsto, kaj pa vse to, mati ima ja noge skrčene, ali so sosedje daleč, ali sta z materjo kar sama, če ne gre drugače, če mu je prav, bi kakšne pol urice ostala ona tu, da bi možak kam stopil, če se boji pustiti mater samo, kdaj je pa umrla, če bi rad, mu napravi ona uslugo, povedati mora, kako se reče pri hiši, kako se piše in hišno številko, nazaj v mesto grede bo šla k sosedu, k tistemu, kjer se konča globača, oreh in motorno kolo, tam so ljudje?

Koliko let je stara vaša mati, da . . . je rekla.

Pazite! je nestrpno revsknil možak z očmi, zapichenimi v njen glavnik, mati so mrtvi!

Ni si upala več govoriti: hitro bom opravila, plačala bom, dobro bom plačala, lasje so močni in lepi, pletla je kito in se ji čudila, lasje so bili zaradi žive kostonjeve barve topli, ni mogla misliti, da so lasje mrliča.

Po smrti zrastejo še za kak centimeter, je glasno rekel možak, tako da je čutila, da on to mora reči, ona pa naj tiho dela.

Vzela je škarje.

Lepo! je grobo rekel možak, lepo odrezati!

Škarje so zasekale, bile so res ostre, a grizle so v gostoto prehitro, Jedert je poprijela kito, ni je zgrabila prečvrsto, poprijela je pač, da bi sprostila škarje in bi lepše rezale, tedaj ji je kita obvisela v roki: na glavi so se prikazale plavkasto bele površine, lasje so se odluščili z glave, kita je bila pri korenu pokrita z belo roso. Jedert je spustila škarje, kito, pokrila si je z rokama oči, da ne bi več videla: dlani so zaudarjale sladkobno, nezanosno, odmaknila jih je, možakova glava je šla bliže, rdečkaste, ostre oči so jo gledale in šle bliže.

Nisem hotela! je zakričala Jedert, jaz teh las nisem hotela, vi ste rekli.

Marš! je rekel možak bolj s sapo kot z glasom v njen obraz, poberi kito, prec, nobenih komedij, nobene nezavesti, poberi kito in odstrizi tisto reč!

Jedert je ubogala.

Sin je zavezoval materi ruto in so mu kapale solze: tale bo bedela pri vas, tale; Jedert je za hip verjela, da bo bedela pri ženski in da tako mora biti.

Sklonil se je nad materina kolena, odgrnil odejo, kot bi sploh nikogar ne bilo v sobi, noge so bile gole, krepke, a stare, skrčene proti trebuhu, tu so med sokrvico in, po praznjem perilu lezli mesni črvi.

Zdaj je treba, je rekel možak, ko še niso dolgo, ko so še topli, poravnal je kolena in potegnil do gležnjev belo srajco.

Jedert je v roki držala kito.

Spravi! jo je odsotno pogledal možki. Dala je kito v torbo, vzela ven denar, ki ga je imela za nakup, vsega, dala ga je na zaboj ob slamnico.

Zdaj bom šla, je rekla, da še pred nočjo kam pridem.

Kam le, je regnil možak, zunaj je že temno.

Jedert, ki že zdavnaj ni imela več dvajset let, je začela jokati.

Aj, boš tiho! je rekel možki, tu boš bedela pri naši materi!

Prinesel je dva stola in ju ob vznožju postelje postavil vstric.

Jedert je sedla, on je sedel obnjo, ali on nima postelje, da bi legel?

Sedel je, bil je tam kot deblo v dežju: z dremajočimi poganjki in širokimi listi; sive noge, stopala neumita, da jih je Jedert gledala: hlače so bile spodaj scefране do gležnjev, visoko do gležnjev, golo pa poraslo s črnimi, kodrastimi dlakami, roke je držal na kolenih in je kinkal.

Jedert je pogledala na uro: enajst, kdaj se je naredil večer in kdaj se je naredila noč? Pot si je zapomnila, in če je zunaj jasno, tudi če ni jasno, bo hitro prišla do globače, hodila bo samo dol, dol, videla bo mestne luči, tudi če bo zašla, bo vendar bolje, hodila bo, ne more me prisiliti, da ostanem v tej hiši.

Zganila se je, da bi vstala, možak jo je, ne da bi bil odprl oči, prijel za roko, ck, ck, je zmajal z glavo.

In vsakič, ko se je tako zganila, jo je prijel za roko.

Malo bi šla ven, je čez čas rekla, pustila bom na stolu torbo.

Le kar pojdi, je rekel.

Zunaj je bilo jasno, sinji kopasti travniki, tam, kjer se je popoldne do hiše vlekla cesta, je bil valovit hrib, Jedert je stisnilo v grlu.

Minilo bo, je rekla, po lopi grede. Tu, je rekla možaku, je treba odpreti vsa vrata, vsa vrata.

Saj, je rekel možak, jaz sem zadnje čase imel vrata sneta, mati so pri živem telesu gnili, ni se dalo zdržati, saj si videla.

In vode bo treba, je rekla Jedert. Vedela je, kje se kakšna reč najde, okoli nje so stali zrabljeni predmeti: uho vedra, v katerem je bila pitna voda, je bilo zlizano od rok, brisača prosojna od pranja.

Jedert je umila žensko, jo preoblekla, jo pokrila s svežim prtičem in prižgala svečo.

Jutri bom že sam vse naredil, se je večkrat oglasil možak, prinesel ji je piskrček mleka in ji odrezal lep kos kruha.

Skozi okna se je zaskvitlo, vitre so bile zvite v vedru, pred pečjo na lopi je stal lopar.